

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. XIV. Nabal's injurias David condonat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

ria, futurorum formido, homicidium à Saule sæpius in Davide tentatum, perpetue infidiæ, nulla usquam locorum securitas. Illa verò cogitatio maximè urgebat; tandem aliquando finem, ut miseris imponeret. Hæc omnia inflammabant, ut auferret quod cogitaret, & tamen expeperit. Taceat jam Tullius suum, quem cælo attollit, Julium Cæsarem, qui solus oblivisci injurias, ipsis etiam parcere consuevit hostibus; eò certe Julij virtus non ascendit, quò Davidis, qui non in se solum iram omnem vindictæque cupidinem extinxit, sed etiam in suis militibus. *Et confregit David viros suos sermonibus, & non permisit eos, ut consurgerent in Saul.* Nos in vindictam pronissimi, cum nostras vires ad lædendum imbecilliores animadvertimus, cælum & terram in subsidium vocamus, supplex imploramus vindices, Acheronta movemus. Contrarium rogat David: *Propitius mihi Dominus est, ne faciam hanc rem.*

1. Reg. c. 24. vers. 8.

Ibid. v. 7.

Chryf. 10. 1. ho. de Davide & Saule.

David est imitandus in remittendis injuriis.

Hosti non deneganda venia. Paradigma

Pf. 118. v. 137.

Christiano nulla si multas aut odium nutriendum. Col. c. 3. v. 8. Ephes. c. 4. vers. 25. Luc. c. 6. vers. 37.

Chrylostomus hic obijcienda diluens: *Ne deus, inquit, illum nihil eorum affectuum sensit; considera, quàm vehementer exasperatus sibi temperavit. Jam cogitaverat Saulem occidere, sed Dei amore compunit se. Hujusmodi sunt Sanctorum animæ, priusquam concidant, resurgunt; priusquam ad peccatum perventiant, reserantur; eò quòd sobria sint, semperque vigilent. Hæc non audiamus tantum, verùm etiam imitemur.*

O Christiani, obsecro, amore Domini IES V veniam dare inimicis, sepeliantur injuriæ, cadant odia, deponantur similitates, inimicitie omnes extinguantur, placeant amor & concordia. Multò generosius sed & lucrosius est parcere, quàm perdere. Et quamvis tempus locûsque vel maximè invitent ad lædendum hostem, cavete tamen opinemini concessam vobis ulciscendi opportunitatem, sed oblatam potius servandi hostis peccationem. Negligimus à se capillatam? in longum ibunt odia, & sub ipsum vitæ finem recrudescunt: periculosissimam profus est, ne ipsis odiis immoria-mur. Quanti fuerunt, qui hærente in extremis labris animâ, jam ad aternitatem ducendi, contumacissimè tamen veniam negarint hosti. Non ignota cano. Sapricius Sacerdos & Nicephorus eivis Antiochenus amici quondam intimi, demum alter ab alterius se familiaritate turpiter disjunct. Nicephorus sapiusculè aciebat, qui veniam rogarent. Accessit demum & ipse Sapricium, atque ad illius pedes abjectus per Christi sanguinem & mortem rogavit, faceret culpæ gratiam. Sed semper rejectus est. Ortâ interim in Christianos sevâ tempestate, Sapricius, quidquid tormentorum admovebatur, constantissimè tulit. Tandem duci iussus est. Nicephorus in viâ hominem aggreditur, & ignoscens per Christum IES V orat, rejicitur. Redit denuo, & idem flexis genibus lachrymisque infusus flagitat, iterum rejicitur. Ita perventum est ad supplicij locum, hic Sapricius mente titubans, cautè interrogat, ob quam perimendus sit? Quia, inquiunt, diis sacrificare noluit. Ad quod Sapricius: Gladium, inquit, abstinete, & promptè facite, quod clementissimi Cæsares nostri iusserint. Impedem, quem in cælo jam fixerat sedissimè retrahens, ejurato Deo idolis fecit, & ad inferos se præcipitavit. *Iustus es, Domine, & rectum iudicium tuum.* Noluit Sapricius iterum ac sæpius rogatus gratiam offensæ facere: Noluit Deus æquissimè supremam mortis beatæ gratiam, noluit jam paratam martyrij palmam & lauream tribuere. Ignoscere, Saprici, noluit inimico, nec Deus ignosceret tibi. Pereat, qui seruari non vult; abeat ad inferos, qui spernit cælum; ardeat cum diabolicis, qui Deo ignoscens iuberi refragatur.

Idcirco, Christiani, quævis potius patiamur, quàm ut contra ullum hominem similitatis aliquid aut odij aut amaritudinis animo nutriamus. Nunc ergo, inquit Paulus, deponite vos omnia, iram, indignationem, malitiam: Quoniam sumus invicem membra. *Dimittite, & di-*

mittite. Non dimittitis? nec Deus dimittet vobis. Certissimum: Male merenti par erit. Neque hic curiosus scrutemur jurè an injuriâ malevolum in nos animum gerant inimici: ut ut sit, nostrum est dicere: ignosco, hanc illi offensam condono, mitto hanc noxam, istud & istud & illud animò indulgeo. Si hoc promptè integrèque faciamus, in angustiis licebit cum fiducia magnâ succlamare ad Deum: *Memento Domine David, & omnis mansuetudinis ejus.* Te jubente præmiu reposeo. Propter te sapius, mi Deus, hosti meo de corde meo veniam dedi. Et ego nunc delictorum veniam rogo. Nihil est, quod dubitemus, aut metuamus; veniam certò impetrabimus. Chirographum Christi est; *Dimitte, & dimittemini.*

Pf. 31. v. 1.

Luc. c. 6. vers. 37.

CAPUT XIV

Nabal injurias David condonat.

LAPIDES arsisæ sapius sacræ profanæque literæ testantur. Plinius Major id asserens: In Lyciâ, inquit, lapides face tacti, ut lignum ardent. Quod Hebræorum Judicum historia confirmat his verbis: *Ascendit, ignis de petra, & carnes azymosque panes consumpsit.* A morte Samueles, ævo Davidis non absimilis ortus est ignis, ad quem viri duo, una femina stabat. Virorum unus ligna, stulam resinæ, & folles ferebat manu, animando igni. Eidem extinguendo femina lac & aquam portabat, unaque vasculum, quo aquam & lac effunderet in ignem. Vir alter ea gerebat instrumenta, quibus difficile conjecis, sopire voluerit ignem, an excitare, scilicet siphonem, massam niveam & harpagonem. Siphone ac harpagone tam refici potest ignis, quàm dividi & extingui. Nec nescimus in monte Etnâ, Solino teste, ignem & nivem amicissimè simul habitare, servatâ utrinque concordia. Hæc ego symboli vice præmiserim.

David injuriam immemoro.

Judic. c. 6. vers. 21.

Nabal homo horridus, impolitus, agrestis, barbatus, oratione ac moribus asper & durus, oris ferrei, homo pæne lapis, de eo certè dictum: *Factus est quasi lapis.* Vir iste inhumanus, hebes, saxeus, ignem excitavit, qui homines & pecudes hausisset, nisi eum prudens femina sopisset. Primò igitur Nabalem cum lignis, pice, follibus: dein uxorem illius cum aquâ, lacte, ac vasculo describemus. Addemus hic Davidem cum siphone, massâ niveâ & harpagone. Hic ad Nabalis domum properavit, ut feriret, occideret, mactaret, multum sanguinis funderet; sed in occursum prodeunte Nabalis conjuge, continuit impetum, & restinxit ortum incendium. Hoc igitur capite geminos viros illos Davidem & Nabalem, feminamque prudentissimam Abigailem ita considerabimus, ut à singulis his hominibus præceptionem triplicem hauriamus. Dicendorum summa est: injuriæ Nabalis à Davide condonare.

Nabal inhumanus.

1. Reg. 25. vers. 37.

§. I.

SAMUELE Hebræorum judice defuncto, David cum sexcentis suis è silvâ in silvam errabundus commigravit. Ubi autem intellexit in Nabalis ædibus festum David per diem & convivia agitari ob tondendas oves, decem è suis militibus misit, qui egeno militi sportulas ac stipem pererent, unaque dicerent, se suosque ipsi nihil unquam obtulisse, nihil pecoris abegisse, sed illius potius custodem egisse, quare jam necessitati, & fami non negaret opem, sed daret, quidquid manus ejus inveniret. Nabal homo tam fatuus, quàm opulentus, non tantum eque-gar comestri stipe vacuos, sed contumelios insuper oneratos dimisit. Non obolum, non miculam suppedians: *Quis, inquit, est David, & quis est filius Isai? Hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos.* Num ego meis tonforibus para-

Nabal nemo tam fatuus, quàm opulentus, non tantum eque-gar comestri stipe vacuos, sed contumelios insuper oneratos dimisit.

1. Reg. 25. vers. 10.

para-

paratas escas potumque auferam, ut viris ignotis dem? Ito, nihil do. His auditis David: Heus, inquit, viri manum admovete capulo. Nabali pereundum est, ita juro, & ejus toti familiae; omnem domum ejus evertam caedibus, & nec cani quidem parcam. Interim servorum quispiam Abigaili dominae narrans, quam inhumaniter & barbarè respondisset herus: Observa domina, inquit, expende viri tui deparcam rusticitatem. Rogaverat David nostrum dominum non grandia, dignus cum suis qui impetraret. Nam viri isti sanè modesti, toto tempore, quo castra nobis vicina habuerunt, nihil unquam de pecore rapuerunt, imò etiam ab omnibus aliorum injuriis nos defenderunt. Quocirca vide quid hac in re agendum, & dum licet, tibi consule. Vir tuus ad finem deduxit nequitiã suam aequè omnibus asper est, nullitas admittit verba. Grande malum imminet huic domui, nisi maturius ei occurrat. His vocibus Abigail exterrita, mox panes, panes, duos cados vini, quinque coctos arietes, quinque modios farinae, uvæ passæ centum sportulas, siccum fuscinae duccentas in viam compoluit. Hac anno-nà oneravit asinos, præcepitque servis, ut maturarent iter, seque præcederent. Confestim ipsam etiam asinã vehens secuta est suos. In occursum properante David, mox è jumento desiliens & ad Davidis pedes accedens, eã oratione animum iratum mollit, ut David continuo placatus, à destinatis caedibus temperarit. Eo die Nabal hilaritati simul, & ebrietati plurimum indulgens, nihil periculorum somniavit. Die altero narravit ei uxor, quid in ipsam tempestatis coxisset David: *Et emortuum est cor ejus intrinsecus, & factus est quasi lapis. Cùmque pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est. Incendium excitavit vir iste ingens, & auxit lignis, pice, folliis.*

Primus igitur è tribus, quem sumptuosus depingendum, est Nabal. Quem facer historicus his encomiis insignit: Vir ejus durus & pessimus, & malitiosus. Datus erat, agrestis, asper, barbarus, præsertim ob ingratum animum. Nabalis servus ingenuè id falsus: Nec unquam, inquit, oviculum, non ungulam, non flocculum ouiculae perdidimus in horum vicinã: imò pro muro erant nobis, tam in nocte, quam in die omnibus diebus, quibus pavimus apud eos greges. Idem & David asserens: *Verè, inquit, frustra servari omnia, quae hujus erant in deserto, & non perit quidquam de cunctis, quae ad eum pertinebant, & reddidit mihi malum pro bono.* O ingrati animi crimen, quam in orbe liberaliter à diabolo satum copiosè provenis ubique! Quòd si, ait Ambrosius, gratiam homini non referre, simile homicidio est, quantum crimen est non referre Deo? Nec Quintilianus à vero aberrans: *Maximum, inquit, omnium vitiorum signum est ingratitude.* Nabal quia ingratus, ideo tam rudis & inhumans. Et quamvis depulsam cladem opportunè illi narrarit uxor, ille tamen nec uxori nec Deo gratias egit, nec ullam morum emendationem promisit, verissimus stupor. Ita lignis ignem auxit, sed & picem adjectit misericordiã, vir pessimus. Nam etsi nil unquam à Davide commodi habuisset, tamen illi ejusque militibus ejusdem religionis hominibus, ut Israelitis, ut egenis, & in extremã necessitate constitutis misericordiam tribuere, & opem ferre debuisset, præsertim tam modestè petentibus: *Inveniant pueri mi gratiam in oculis tuis.* Sed & immississimus Nabal, nec multum nec modicum dedit; quidquid petebatur, recusabat, omnis commiserationis expertus, verè pessimus & monstrum hominis. Quis enim verò credat, eundem & parcam & prodigum esse posse? Nabal tenacissimus simul & profusissimus homo fuit. Deparcus in eo erat, quòd excubitoribus tam fidis & pauperibus nec vappæ sextarium, nec panem quidem unicum, nec unicum

quidem hædulum dari sustinuerit. Nihilominus deceptor iste sumptus effudit: *Eccè, erat ei convivium in domo ejus quasi convivium regis.* Abigail uxor Nabalis auctoritate suã inde rapuit quinque jam coctos arietes, nec defectus ullus est notatus. Sed ejusmodi monstra tellus alit multa. Sunt homines, qui tenacissimi mul sint & profusissimi, tenacissimi cum egentibus, cum domesticis, cum pupillis & viduis dandum; profusissimi, cum pompa res agitur, cum novæ veltes distandæ, cum convivia apparanda. Transgressiones hinc ubique plurimæ. Anno-næ charitatem querimus, eam interim prælatis conviviis & vestitu insolentissimum nimium quantum augemus & incendimus. Jam plurimum annorum bellis premimur & exhaurimur, nos tamen vestitarios & convivales sumptus non imminuimus, perinde si laudis sit, aut patrimonium in vestem, aut plurimum census in convivium fundere. Minuendus hic luxus, aut certè publicis gradibus multò gravius feriemur. Sed & maledicentia folles inflavit Nabal. Non solum enim vacuos donis, sed & oneratos conviciis dimisit. Repulsam pati, deum: insuper contumelias affici multò durius, læsa patientia sit furor. Si negas stipem, non nega humanas voces, amicum vultum: Ultrumque negans Nabal, & maledicentia folles inflans: *Quis, inquit, est David, & quis est filius Isai? hodie increverunt servi, qui fugiunt dominos suos.* Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum, quae occidi tonforibus meis, & dabo viris, quos nescio, unde sint? Hoc habent morosi & acerbi homines, qui licet maxime sint monendi, minimè tamen sustinent moneri, imò neè quidem rogari. Nabal veluti rubus aculeatus fuit, quem nemo tangit impune, filius Belial, *vi nemo posset ei loqui.* Amplam habet familiam Nabal & plurimos cogitatorum, qui ab ipso minimè degeneres, monitorum impatientes, monitoribus asperi, difficiles & animo intractabili, admonitiones etiam blandas repugnanter ferunt. Ita Nabal linguã improbã velut folle incendium excitavit.

Abigail restinxit ignem. Nam aquam & lac suo utrumque vase attulit. Aquam submissionis & humilitatis affudit huic igni. Nam *procidit coram David super faciem suam, & adoravit super terram, & cecidit ad pedes ejus.* Tam supplici gestu orationem orsa, pene tertio quovis versu Davidem dominum, se ancillã proclamavit. Nec antè verbum prolucuta, quam sibi benevolentia sui auditoris concilians: *Loquatur obsecro, ait, ancilla qua in auribus tuis, & audi verba famulae tuae.* Deinde sibi, licet innocenti, culpam impingens: *In me sit domine mi, ait, hæc iniquitas.* Itaque vicit perorando, ferè antequam inciperet pugnare. Nullum est incendium, quod aqua submissionis non frenet. *Responsio mollis frangit iram: Sermo durus suscitât furorem.* Quisquis viderit iracundia ignem in pectore alieno gliscere, mox submissionis aquam affundat, & ignem sopiet etiam vehementem.

Vasaque & lactis prudentia est. Peroravit Abigail perquam prudenter, coloribus Rhetoricæ ac legibus eruditè, prorsus usa. Prudentis ac submissæ orationis membra hæc erant. 1. Improbam mariti stultitiam ab optimo rege non esse attendendã ostendit. 2. Divinam laudat providentiam, quæ animosissimũ principem abstinerit à caede. 3. Rogat efflictam munus non grande admittere dignetur. 4. Culpam, si quam commiserit, deprecatur. 5. Laudando & optimè precando erudit suavissimè, & dehortatur à caede: *Quia tu domine mi, ait, prælia Domini præhæris, ideo nil unquam crudelitatis & malitia reperiebatur in te. Hinc Deus ab omni hoste ubique te proteget, Eritq, anima domini mei custodiata, quasi in fasciculo viventium, apud Dominum Deum tuum: Vita tua custodietur in numero & congregatione eorum, quos Deus tutela singulari vivos & incolumes, adversus omnem machinationem aut vim*

In conviviis deceptor. 1. Reg. c. 25. vers. 36.

Maximè ab an. 1619. ad an. 38.

In Davidè ejusq; milites maledicentia ignem excitat.

1. Reg. c. 25. v. 10. & 11.

Quem Abigail submissione & humilitate restinxit. Ibid. v. 23.

Ibid. v. 24.

Ibid.

Pro. c. 15. v. 1

Orationis submissæ Abigailis membra. Primum. Secundum.

Tertium.

Quartum. Quintum. Ibid. v. 28.

Ibid. v. 29.

Abigail

Oratione

1. Reg. c. 25.

Nabalis

1. Reg. c. 25.

Depul-

1. Reg. c. 25.

Deparcus,

hostilem servat. Ita contigit Davidi. Nam innumeris praeliis implicatus, & infinitis variorum insidiis appetitus, ope tamen divina semper incolumis evasit: Pergit porro Abigail: *Inimicorum tuorum anima rotabitur, quasi in impetu & circulo funda.* Quicunque tibi & Deo (cui tu militas) adversentur, quantumcumque sibi potentes ac sapientes videantur, quia tamen tutelam Dei sunt destituti, stabiles nunquam erunt aut securi; sed sicut lapis, vel funda eruitur, aut in funda rotatur, & circumagitur, sic impii angore ac turbine perpetuo implicantur, dum in orcum excutiantur. 6. Prædicat a Deo evehendum in regale solium, & tunc ingenti fore solatio sanguinem innoxium non effudisse. 7. Rogat deam, ancillam suam meminere, cum plenè rerum potitus fuerit. Oratio prudentissima, plena falis & optimi aromatis. Illud in ea singulariter observandum: *Erit anima domini mei custodita quasi in fasciculo viventium.* Sicut hortulanus colligit flores, stringitque hlo, ne dissolvant, ita Deus sanctiores homines plerumque durius tractat, & vinculis continentia ligat, eos tamen hac ratione servat. At verò hostes solutioris, effrenatae libidinis, impotentis iræ & invidia, singularis arrogantia, ultionis & vindictæ cupidissimi, nunquam tranquilli agunt, perpetuo velut turbine rotantur, denique velut lapides fundæ impositi, in ignem æternum excutiantur. Atque hac Abigail prudentiam velut vasculo submissam suam eloquentiam propinavit Davidi. Addidit etiam lac liberalitatis, quod plenam manu effudit in exortum ignem. Nemo Abigailem audiit dicentem: Nostri convivij finem expectabo, & auferam inde reliquias; hic contenti sunt hi vagi milites. Non ita Abigail; munificè profus largita est: duas vini feras, panes ducentos, quatuorque coctas oves, quinque farinæ modios, centum fideles uvæ passæ, ducentas ficuum corbularas. Hoc tali laete incendiis sopivit, alioqui vix multo sanguine extinguentium. Nimirum, quod Chryostomus dixit: *Officiorum assiduitate hostes conciliandi sunt. Dare Deo accipere est,* inquit Nazianzenus. Deo autem dat, qui stipem pauperibus non negat.

Tertio loco describendus nobis est David, cujus anceps est aspectus: nam, ut supra diximus, incendiarium siphonem, massam novam, & harpagonem fert manu. Siphonem vomens oleum, submississima erat obsecratio, quæ militum necessitate appetebat; nil certa stipis præscribebat, non estimationem incendij indicabat, hoc unum petebat; *Quodcumque invenerit manus tua, da servis tuis;* mendici sumus, nec album, nec atrum panem recusamus. Sed hic ipse Davidis lociorumque tantum modestus ac mollis rogatus; iussit convalescere luculentos ignes. Oleum erant Davidis verba, sed quia hominem furibundum offenderunt, in flammam abierunt. Hic porro considerandum, quam David castrensem inter suos disciplinam saxeit; Nabali dici iussit ex vero: *Ex multis annis salvos faciens tuos, & omnia tua, modicum quid peto.* His missi milites ad dederunt: *Nunquam patoribus tuis molesti sumus, nec aliquando defuit quidquam eis de grege, omni tempore, quo fuerunt nobiscum in Carmelo.* Interroga pueros tuos & indicabunt tibi. Deus! quam seria hæc militaris disciplina! famelici, egentes, obarati stipendiis carebant, & tamen alieni pecoris nil attingebant. O duces, qui milites, quam ista nihil ad vestros mores sunt? Vos rapinis & deprædationibus omnia confunditis, amicum etiam pecus abigitis, & nudos spoliatis, pauperimos reculis omnibus exuitis, & ut cruenta sint spolia, vitam ipsam rapitis. Hæc memoranda sunt facinora vestra.

Verum & hamæ usus est David, quæ ignem & foveamus, & dissipamus: nam exposito Nabalis durissimo responso, classicum imperans cani; Heus, inquit, milites, *accingat ur unusquisque gladio suo. Itac faciat Deus ini-*

micis David, & hac addat, si reliquero de omnibus, quæ ad ipsum pertinent usque manè, nunquam ad parietem: furencibus domum Nabalis opplebimus. Hic quidem David gravius deliquit, sed solâ voluntate: decrevit omnes jugulare, sed nemo unus jugularis est. Pessimè quidem egerat Nabal, sed ejus solius delictum torcedibus non erat puniendum; nec illo jure David in tot innoxia capita sævire potuisset. Peccavit igitur, præsertim cum crimen jurejurando decerneret. Quod Augustinus affirmans: *Juravit temere, inquit, sed non implevit jurationem majore pietate.* E duobus peccatum minus elegit. Ita & Herodes multò rectius fecisset, si sceleratum, quo se obstrinxerat, jusjurandum violasset, quàm quod viri sanctissimi caput amputari mandavit. Ita & nos improbè juramus in lites & aliorum damna, in negandam hosti voluntatem, in inferendam alteri calumniam, aut invidiam; & multò improbius iusjurandum istud non edemimus & relinquimus.

Porro & Massam niveam sed liquatam David, vindictæ veniam, ad hoc incendium attulit. Oratione prudentis femina placatus, omnem iram posuit, omnem ulciscendi cupidinem abiecit, sed eò per notitiam divinae providentiæ pervenit, cui gratias agens: *Benedictus, inquit, Dominus Deus Israël, qui misit hodie te in occursum meum, & benedictum eloquium tuum, & benedicta tu, quæ prohibuisti me hodie, ne irem ad sanguinem, & ulciscerer me manu meâ. Alioquin vivit Dominus Deus Israël, qui prohibuit me, ne malum facerem tibi: nisi citò venisset in occursum mihi, non remansisset Nabal, usque ad lucem mingens ad parietem.*

Ita David Providentiæ Dei luculentam agnoscens, divinæ voluntati suam hæcenus adjunxit, ut in eo solo suavitæ acquiesceret, quod Dei nutu consilioque gestum cogitavit. Hinc nulla penitus audita super hoc mulieris occurru querelæ. Fuissent, qui dixissent: Quis diabolorum hanc feminarum advenit? turbavit hæc omne nostrum consilium. Nil horum David, sed: *Benedictus Deus, benedicta hæc prudens femina, benedictum potens ejus eloquium.* Ergo Domine, memento David & omnis mansuetudinis ejus. Iræ exacerbatus venerat David, sed iras mox compressit; acerbam animo ultionem coxerat David, sed a femina persuaderi se passus, injurias omnes promptissime condonavit. Nec invalidæ fuerunt hujus mulieris rationes. Duplex ea usa est argumento. Primum, Talem principem, regis generum, personam publicæ privatas exercere injurias non decet. Aquila non columbulas, non muscas venatur. Hadrianus jam Imperator desit ultionem ex illo petere, quem infectatus fuerat privatus. Cùmque ille alter occurreret; Evasisti, ait Imperator, nec enim mihi amplius licet injurias persequi. In eam rem Anæus Seneca insigniter philosophatus: *Proprium est, inquit, magnitudinis veræ, non se sentire percussum. Immanis fera latrasum canum lenta respexit: sic irritus ingenti scopulo fluctus assultat: qui non irascitur, inconcussus injuriâ persistit; qui irascitur, motus est. Plus mihi nocitura est ira, quàm injuria. Quid nò plus & illius modus certus est: ista quousque me latura sit, incertum est. Non possum, inquit, pati. Grave est injuriam sustinere. Mentiris. Quis enim injuriam non potest ferre, qui potest iram? Adice nunc, quid id agis, ut & iram, & injuriam feras. Quare fers egri rabiem, & phreneticæ verba, puerorum protervas manus & nempe quia videtur nescire, quid faciant. Quid interest, quo quisque vitio fiat imprudens: imprudentia par in omnibus patrociniū est. Quid non venit in dubium, quin se exemerit turba, & alius steterit, quisquis despexerit laceffentes. Pumiliones illi angustii & degeneris animi, nil injuriarum possunt concoquere. Spartanæ se nobilitate genitum nemo certius probaverit, quàm libenter ac facillè ignoscendo. Secundum; Argumentum oratricis mulieris: Deum Secundo habet propitium qui propitius est aliis. Res omnium*

Ibid.

Sextum.

Septimum

Quid in hac oratione ne observandum.

Chryf. hom. 48, in Gen. conciliandi sunt. Dare Deo accipere est, inquit Nazianzenus. Deo autem dat, qui stipem pauperibus non negat.

Davidis erga Nabalem obsecratio.

1. Reg. 6. 25. vers. 8.

In milites disciplina.

Ibid. v. 17. 8

In Nabale indignatio Ibid. v. 13. & 22.

Oratione Abigailis placatur. Deo gratias agitur. 1. Reg. 6. 25. v. 32. & 34.

Suam divinam voluntatem adjungit.

Duplex argumentum quo usa est Abigail. Primum,

Secundum, 1. 3. de ira c. 25.

Secundum

nium pulcherrima, addo, & divina, animi moderatio. Nec verò majus est aliquid, nec ferè mirabilius, quàm quòd is, qui multos vicerit, seipsum demum vincat, possitque ignoscere, qui potuit vincere, & incolumes velit esse eos, quos jure velle posset perire.

Athaulphus Gothorum rex, qui Alarico in regnum successit, moderationis hac in re illustrè dedit specimen. Is Romà post Alarici interitum hostiliter repetitâ, in animo habuit eam receptam funditus evertere, divertèque urbem loco statuere, ac Gothium pro Româ nominare, memoriâ Cæsarium omni abolitâ, ut Athaulphi fama nomènque in posteros transmitteretur. Sed Placidæ conjugis suâ ad eum est mutatus, ut brevè non hostis, sed amicis urbis, non everfor, sed instaurator sit dictus.

Recentioris est memoriâ, quæ de Gungo. Alphonfus major Sicilia & Apulia rex, à Gungo, quibus navali prælio victus, cum fratre ducibusque nonnullis captus, Philippo Vice-comiti traditus (erat tum Genua Vice-comitum) non modò non hostile quippiam ab eo passus, sed amicè & regulariter habitus, amplis muneribus donatus, cum suis omnibus incolumis est dimissus. Pulchrum est reges vincere, sed multò pulchrius est, suis affectibus imperare.

Rex David tam à suis, quàm ab alienis plurimâ perpessus, hoc uno semper plurimum excellit, quia parcere scivit & ignoscere. Memento Domine David, & omnis mansuetudinis ejus. Quisquis in se delinquenti facilem condonarit veniam, facilem à Deo impetrabit.

CAPUT XV.

David in summâ desperatione sperat.

DEVS! verè refugium nostrum & virtus, verè adiutor in tribulationibus. David à lapidatione proximè aberat, jam perditus, jam desperatus videbatur, animos tamen resumpsit, & in summâ desperatione, felicissimè speravit. Deus illi refugium & virtus, Deus adiutor fuit. Rem gestam ordine narrabimus.

S. I.

Ziphæis Davidem nequiter prodentibus, Saul cum tribus millibus selecti militis, nemus obfidiōe cinxit, in quo David latitabat in colle Hachila. Fœdistragus rex nihil eorum, quæ promiserat, servavit. Cum enim vidisset partem sui vestimenti præcisam, ingentibus cælum pollicitationibus onerans, sed & plorans: Scio, inquit, quòd certissimè regnaturus sis, & habiturus in manu tuâ regnum Israël. Ita magnifica quæque adprompsit. Quàm autem promissis egregiè stetit? Nam neglectâ nihilominus fide Micholèm, quæ Davidem conjugem per fenestram demiserat, alteri nuptum locavit, nunc novam ortus trægèdiam. Quis non diabolum citiùs à malo advertendum putet, quàm homines tam nequiter pertinaces? Ergo David in omnem se partem versans, misit è suis, qui castra Saulis explorarent: Suos exploratores secutus ipse David cum Abisai in regium tentorium clam penetravit. Hic Saulem dormientem & hastam ad caput jacentis fixam reperit. Proximus Sauli Abner, inde alii atque alii in terrâ fusi dormierunt. Hic Abisai ad David: En, inquit, paratissimam occasionem: Inimicus tuus in manibus meis est. Sine confodiam illum. At David reprimens virum: Cave, inquit, hoc feceris: quis enim regem sine noxâ interficiat? Deo hanc in illum potestatem permittamus. Sua illum dies rapiet, aut domi, aut in bello occidat. Tu hastam regiam & scyphum aufer: abeamus. Nonnemo hoc loco quaerat: qui tandem fieri poterit, ut ingressos, & colloquentes nullus dormientium, sed nec excubitorum audierit? Sacer historicos hanc

A assignat caussam? Omnes dormiebant, quia sopor Domini irruerat super eos. Jam in montis supercilium evaserat David, cum Abnere Imperatorem & castris Praefectum inclamans: Heus vos, inquit, cur regem non custoditis! Unus aliquis è turba ingressus est, ut illum jugularet. Capitale negligentiam admittistis. Videte, ubi sit hasta & scyphus regis. Dum loquitur, vocem loquentis Saul excipiens: Nunquid vox hæc tua est, inquit, fili mi David? Ad quem continuò David: Vox mea est, ait, Domine mi rex. Nunc ergo audi verba servi tui: Si à Deo adversum me incitaris, volentem habes victimam. Quòd si obretractores hanc in me fabam cudent, viderint illi, in quorum terras me ejeciant. Quid turba venatorum perdicem unam insequitur? quid rex Israël pulicem unum quaerit? Hæc Davidis oratione Saul motus: Peccavi, ait, revertere fili mi David; nequam enim ultra tibi malefaciam, eò quod preciosa fuerit anima mea in oculis tuis hostie. Apparet enim, quòd stultè egerim (vetus cantilena) & ignoraverim multa nimis. Ad quæ David: Hastam, inquit, & scyphum regis hinc vestrum aliquis referat. Dominus retribuet utriusque secundum justitiam suam & fidem. Unguibus regem tenui & dimisi. Sicut autem magnificata est anima tua hodie in oculis meis, sic magnificetur anima mea in oculis Domini, & liberet me à omni angustia. Saul verò omni Vertumno & Proteo mutabilior, extemporalem pietatem præ se ferens: Benedictus, inquit, tu fili mi David, & quidem faciens facies, & potens poteris. Ita utrumque discessit est.

At David crebrâ jam calamitate eruditus, & piscator ictus sapuit. Noverat is sui soceri turpissimâ instantiam, idcirco re deliberatâ statuit redire ad regem Gethæum Achis, à quo non ita pridem demissus fuerat ut stultus. Interea temporis rex omnia exactiùs cognovit. David igitur cum suis sexcentis regem adierit, petitique habitaculum in aliquâ urbium regni. Ipsam metropoli plures ob caussas visum est fugere. Ergo rex Achis Siceleg urbem assignavit David, qui quotidianis excursionibus inde institutis, plurimum convendat prædæ, cujus meliora obtulit regi. Placuit ea res, præsertim cum prædâ eriperetur regis hostibus, quos inter Saul etiã censebatur. Eâ de causâ petitus est bello, quod ei fatale fuit. In eo autem bello David è suis regi triarios, prætorianos corporis custodes dedit, quæ obsequia summè placuerunt. Sed horribilis hinc orta tempestas. Nam regii cubiculi proceres, & belli duces indignissimè ferebant hominem non suæ religionis ignotum, exterum sibi præferri. Hanc illæ eorum voces, quibus regi in os opprobriarunt: Quid sibi invidia volumus? Hebræi isti? Revertatur vir, & sedeat in loco suo, in quo constitisti eum, & non descendat nobiscum in prælium, & fiat nobis adversarius, cum præliari coeperimus. Quomodo enim aliter poterit placare Dominum suum, nisi in capitibus nostris? Nonne iste est David, cui cantabant in choris, dicentes, Percussit Saul in millibus suis, & David in decem millibus suis? Hæc magna fuit invidia, sed pretiosa, & bono Davidis à divinâ providentiâ singulerrimè permissa. Anceps hærebat utique David, suòve oppugnaret, an amicos desereret. Deinde nisi hæc invidia illum à regis copiis amovisset, Amalecitas prædatores insequi non potuisset. Ita hæc invidia Davidi plus boni contulit, quàm omnis regis. Igitur rex Achis procerum suorum invidiâ & nequitia compulsus facere, quod minimè voluisset, accessit ad se Davidi: Viri Dominus, inquit, quia rectus es tu in conspectu meo, & exitus tuus & introitus tuus mecum est in castris, & non inveni in te quidquam mali ex eâ die quâ venisti ad me usque in diem hanc, sed satrapis non places. Revertere ergo, & vade in pace, & non offendas oculos satraparum Philistinum. Adversus hæc obducens David: Quid enim sceleris commisi, ait, ut fidelissimis obsequiis meis diffidas, & à tuis me castris submoveas? Cui Achis: Scio, inquit,

1. Reg. c. 26. vers. 12. c. negligentiâ præfectum militiæ incusat. Ibid. v. 18. Agnosci-tur à Saule & peccatûs fatetur. Ibid. v. 25. A Saule benedicitur. David ad regem Achis revertitur. Habitatio-dem rogar & imperat. Excursio-nibus prædâs convehit & cum rege dividit. Inde bellû regi indicitur. Procerum & belli du-cum in Davidem invidia. 1. Reg. c. 29. v. 3. 4. & seq. Quâ com-pulsus rex ad habita-tionem redi-verti jubet. Ibid. v. 6. 7. Ibid. v. 9.

Moderatio

Philippus Vice-comitis

1. Reg. c. 21.

1. Reg. c. 22.

David prodentibus Ziphæis

Explorator Saulis castra

Cædè ejus non tuâ est.

Hastam & scyphum regis aufer